

رېځخەرى ۋاسپاردە نۆۋدەولەتتەيەكان لە سالىدى جىنۇسايىدى ئىزىدىيەكان كۆنگرەيەكى رۆژنامەوانى بەست

رېځخەرى ۋاسپاردە نۆۋدەولەتتەيەكان "حكوومەتى ھەرىم ھاوكارىي يونىتادى كىردوۋە لە دەستگەيشتەن بە ھەموو ئەرشىفىكى بەلگەدارى پەيوەست بە تاوانەكانى داعش كە لەلايەن حكوومەتى ھەرىمى كوردستان كۆكراۋەتەو.

ھەشت سال پېش ئىستا خوشك و برا ئىزىدىيەكانمان بەشپوۋەيەكى دېندانە كۆمەلكوژكران و ناچاركران مال و حالىان چۆل بكەن. تيرۆرىستانى داعش ھېرشىكى توندىان كىردە سەر ژمارەيەك ناوچە ھەرىمى كوردستان، بەتاييەتى ئەو ناوچانە ئىزىدىيەكان لە شىنگال لىي نىشتەجىبوون. ھەروەھا كىردەو تيرۆرىستىيەكان بوونە ھۆى ئاۋارەبوونى سەدان ھەزار كەس لەدانىشتوۋانى ئەو ناوچانە كە دواتر بۇ پاراستنى گىانيان و بنىاتنانى ھىۋايەك، بەرەو ھەرىمى كوردستان ھەلەكشان .

لەم بارەيەو، د. دىندار زىبارى، رېځخەرى ۋاسپاردە نۆۋدەولەتتەيەكان لە كۆنگرەيەكى رۆژنامەقانىدا ئاماژەى بە دواين ھەولەكانى حكوومەتى ھەرىمى كوردستان كىرد بۇ بەرپرسىاركردنى تيرۆرىستانى داعش بە ئەنجامدانى تاۋانى نۆۋدەولەتى.

لە دەستپىكى قسەكانىدا، د. دىندار زىبارى رايگەياند، "ئەنجوومەنى ۋەزىرانى ھەرىمى كوردستان لە رۆژى ۲۱ى ئابى ۲۰۱۴ بىريارى ژمارە (۵۱۷۰) ى دەركدوۋە بۇ پىكھىنانى لىژنەى بالا بۇ بەجىنۇسايد ناساندنى ئەو تاۋانانەى بەرامبەر بەئىزىدىيەكان كراۋە. لىژنەكەش لەماۋەى سالانى پابردوۋا كارى بۇ بەنۆۋدەولەتتىكىردنى ئەو كەيسە كىردوۋە و ھەولەداۋە ئازارەكانيان بگەيەئىتە دادگاي تاۋانى نۆۋدەولەتى. لىژنەى ناوبراۋ لە كابىنەى ئىستا چالاكەتوۋە و بەردەوام دەبىت لە رەخساندى زەمىنە بۇ بەجىنۇسايد ناساندنى كارەساتى ئىزىدىيەكان و پىكھاتەكانى دەشتى نەينەوا و گەياندنى تيرۆرىستانى داعش بە سزاي ياساى . "

تەرىب لەگەل ئەو مىكانىزمەى ھەيە، نووسىنگەى رېځخەر بۇ ۋاسپاردە نۆۋدەولەتتەيەكان ۋاسپىردراۋە بۇ ھەماھەنگىكىردن لەگەل تىمى لىكۆلىنەۋەى نەتەۋە يەگىرتوۋەكان بۇ لىپچىنەۋە

لە تاوانەکانی داعش (یونیتاد). بۆ ئەم مەبەستە، نووسینگەی رێکخەر لەگەڵ دامەزراوە پەيوەندیدارەکان لەسەر هێلە و تا ئیستا چەندان بەلگەی پەيوەندیدار بە تیمی یونیتاد دراوە. لە بارەی پرۆسەی ئەرشیفکردنی بەلگەکان و درووستکردنی کەیسە یاسایی، رێکخەری پاسپاردە نیودەولەتیەکان رایگەیاندا، "بە مەبەستی ناساندنی تاوانەکانی تیرۆریستانی داعش لەسەر ئاستی نیودەولەتی، حکوومەتی هەرێم دۆسیەی هەزاران رەفیندراوی ئیزیدی بەدۆکیۆمێنت کردووە. ئەرشیفکردنی بەلگەنامەکانی رەفیندراوانی ئیزیدی لە ۱ کانوونی دووەمی ۲۰۲۱ دەستیپێکردووە و لە ۳ نیسانی ۲۰۲۲ کۆتایی پێهاتوووە. بە درێژایی ئەم ماوەیە، ۳۵۴۳ کەیس (۵۳۹۳ لاپەرە) ئەرشیف کراوە. جگە لەوەش پشتیوانی کۆمەڵایەتی و دەروونی پێشکەش بە زیاتر لە دوو هەزار و ۲۳۴ قوربانی کراوە."

بۆ بەلگەنامەکردنی تاوانەکانی داعش، حکوومەتی هەرێمی کوردستان هەماهەنگی لەگەڵ یونیتاد کردووە و لەرێگەی دەستەڵێکۆلێنەووە و کۆکردنەووەی بەلگەکان و چارەسەرکردنیان (CI GE) سەرکەوتوو بوو. لە ئەرشیفکردنی ئەلیکترۆنیانەیی زیاتر لە ۷۳ هەزار و ۹۱۲ لاپەرە بەلگە بۆ ئەو تاوانانە. جگە لەوەش ۴ هەزار و ۲۰۶ دۆسیە وەک سکالاً پێشکەش بە دادگاگان دەکریت. لە نیویاندا لە ئیستادا هەزار و ۷۷۸ کەیس یەکلایی کراونەتەووە و دوو هەزار و ۴۲۸ کەیسیش لە پرۆسەی ئامادەکردندان.

لە درێژەی قسەکانیدا، زۆبیری گوتی "حکوومەتی هەرێم هەولێ بپوچانی داوێ بۆ ئازادکردنی رەفیندراوەکان، بۆیە لیژنەیەکی پێکھێنا بۆ کۆکردنەووەی زانیاری و ئەنجامدانی بەدواداچوون بۆ دۆسیەی رەفیندراوەکان و بودجەییەکی بۆ ئەم مەبەستە تەرخان کرد. تا مانگی تەمموزی ۲۰۲۲، ۳۵۵۴ کەس رزگارکراون: لەو ژمارەییەش ۱۲۰۷ کەسیان ژن، ۳۳۹ کەسیان پیاو، ۱۰۵۱ کەسیان منداڵی مێینە و ۹۵۷ کەسیان منداڵی نێرن. جگە لەوەش تا ئیستا دوو هەزار و ۷۱۷ کەس بێسەرۆشیین. هەرۆهەا دامەزراوە ئەمنیەکانی حکوومەتی هەرێمی کوردستان راپۆرت و زانیاریی فراوانیان پەيوەست بە سەرکردایەتی داعش و سەرچاوە داراییەکانیان بۆ یونیتاد دا بین کردووە تا ئەوانیش لێکۆلێنەووە یاساییەکانیان دەستیپێبکەن. وەک بەشیکی لە پرۆژەی بە ئەلیکترۆنیکردن، حوکمەتی هەرێم هاوکاری یونیتادی کردووە لە دەستگەیشتن بە هەموو ئەرشیفیکی بەلگەداری پەيوەست بە تاوانەکانی داعش کە لەلایەن حکوومەتی هەرێمی کوردستان کۆکراوەتەووە و پارێزراوە، ئەمەش تەریبە لەگەڵ پابەندبوونی عێراق بە بڕیاری ژمارە ۲۳۷۹ی ئەنجوومەنی ئاسایشی نەتەووە یەگرتوووەکان بۆ دادگایی کردنی داعش بە تاوانی نیودەولەتی .

له كۆتايى قسه كانيدا، د. دیندار زیبارى رایگه یاند "وهك قهره بوویه کی بچووک له دهستپیک، پیویسته گه پانه وهی ئاواره و کۆچه رانی ئیزدی و پیکهاته کانی تر زامن بکریت، که به هوی دهستدریژییه تیرۆریستییه کان و ئه وه ره شانه ی که له بهرده میان کراوه ناچار کراون کۆچ بکه ن. ههروه ها، پیویسته زالبین به سه ر ئاسته نگه سیاسى و ئیداریه کان که ریگری له به رجه سته کردنی دادپهروه ری بۆ که سوکاری قوربانیا ن ده کات. هاوکات، خیرا کردنی پیکهینانی ئیداره له شه نگال و بهرز کردنه وهی ئاسایش و سه قامگیری و دابین کردنی یارمه تی ماددی و خزمه تگوزارییه سه ره تاییه کان بۆ گه پانه وه یان له که مه کانی ئاواره ییه وه بۆ زیدی په سه نیا ن. ئه م هه نگاوانه له پی جیبه جیکردنی پیکه وتنه نامه ی شه نگال و ئه نجامدانی دادگاییکردنه کان له ژیر پۆشنایى یاسای تاوانی نیوده وه تی و به هه ماهه نگی له گه ل یونیتاد به رجه سته ده بن".